

Õiguskantsler

Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 24.09.2012 nr 8-1/6120

Õiguskantsler 23.10.2012 nr 18-2/121361/1204780

Arvamus täitemenetluse seadustiku muutmise seaduse eelnõule Elektroonilise oksjonikeskkonna käivitamine

Austatud minister

Pöördusite minu poole ning küsisite arvamust täitemenetluse seadustiku muudatuste kohta, millega kavandatakse muuta elektroonilise enampakkumise regulatsioone ning asutada e-oksjonikeskkond.

Täna alustuseks võimaluse eest omapoolseid märkuseid esitada. Tutvusin eelnõuga ning pean üldiselt e-võimaluste üha laiemat kasutuselevõttu loomulikuks osaks tänasest ühiskondlikust arengust. Arvestades täitemenetluse formaliseeritust ning võlausaldaja õigustatud huvi maksimaalse tagamise (nõude täitmise) eesmärki, toetan igati tegevusi, mis viimase ka tegelikkuses kindlustavad. Soovin seejuures siiski rõhutada kaht aspekti.

Esiteks soovin markeerida nn digitaalse lõhe tekkimise ohtu, millega võimaldatakse osaleda avalikul enampakkumisel üksnes arvuti kasutamise võimaluste ja oskustega isikutel. Meenutan, et juba 2008. aastal läbi viidud uuringu kohaselt kasutab internetti või e-maili küll kolm inimest neljast Eesti 15–74-aastasest elanikkonnast (75%), kuid seejuures peab riik oma arendustegevustes arvestama ka nendega, kes internetti ei kasuta. Sama uuringu kohaselt on selliste inimeste hinnangul e-posti ja interneti kasutamine liialt keerukas, kallis või ebavajalik; ning iga teine inimene (54%), valdavalt vanemaeline, kes küsimise ajal internetti ei kasuta, ei kavatse seda ka edaspidi tegema hakata. Veel nähtub uuringust, et elektrooniliste taotluste edastamiseks kasutab riigiasutuste veebilehti ligi kolmandik inimestest, kuid seda tüüpi kodulehti külastavad eeskätt kõrgema hariduse ja sissetulekutaseme esindajad, vanusegrupp 20–49.¹ Nõustun igati riigikontrolöri juba 2010. aastal väljendatud seisukohaga, et interneti teel suhtlemise võimaldamise korral ei tohi välistada muid võimalusi.² Inimesel peab olema vabadus valida. Palun ka eelnõuga kavandatud muudatuste juures arvestada, et sellega ei muudetaks algse idee järgi kogu ühiskonnale ja kõikidele soovijatele suunatud avalikku pakkumist tegelikkuses kättesaadavaks üksnes arvuti kasutamise oskustega ja võimalustega isikute jaoks (tuues kaasa elektrooniliste võimaluste kasutajate ja mittekasutajate meelevaldse erineva kohtlemise).

¹ Avaliku sektori e-teenused. Elanikkonnauuringu aruanne. [2008.](#)

² Riigikontrolli 02.11.2010 aruanne Riigikogule: „[Avalike teenuste kvaliteet infoühiskonnas 2010](#)“

Teiseks pean oluliseks rõhutada, et kuna elektrooniline asjaajamine toob kaasa halduskoormuse vähenemise, siis peab see kajastuma ka täitekulude ja pankrotimenetluse kulude arvutamises. Arvestades, et viimatinimetatud kulud tasub valdavalt lõpuks nt täitemenetluse puhul täitemenetluse võlgnik või kaetakse see realiseeritava vara arvelt, siis peavad need olema võimalikult täpselt majanduslikult põhjendatud ning kohustatud isikuid minimaalselt koormavad (põhiõiguse ja –vabaduse piiramise lubamise eeldus, Põhiseaduse § 11). Nii täitemenetluse kui ka pankrotimenetluse peaesmärgiks on võlausaldajate nõuete täitmine ning selles ulatuses on õigustatud ka nn võlgnike ja kohustatud isikute omandiõiguste piiramine. Täna lisanduvad võlausaldaja nõuetele ka märkimisväärse suurusega täitekulud ja pankrotimenetluse kulud ehk kohtutäituri ja pankrotihalduri töö tasud ning tööga kaasnevad kulud. Leian, et nende suurus ei tohiks sõltuda täideviija organisatsioonilisest vormist ning sellest, kas ülesannet täidab vahetusse riigihaldusesse kuuluv asutus (nt ministeerium või selle haldusala asutus) või riigihaldusest välja detsentraliseeritud ja vaba elukutse vormis tegutseja. Mõlemal juhul peavad need olema võrreldavad ja samas suurusjärgus. Täna reguleeritud, mille kohaselt tegelevad nimetatud funktsioonide täitmisega vahetu riigihalduse kõrval asuvad vaba elukutse esindajad ning mille eesmärgiks on tõhus ja mõjus avalik teenus, ei tohi muutuda kohustatud subjektide jaoks ülemäära kulukaks ja koormavaks. Palun Teil ka antud aspektiga arvestada nii antud seaduse eelnõu puhul kui ka muudel sarnastel juhtumitel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder